17.10.2022
Dnro Tukes 10072/00.00.01/2022

Eduskunnan ympäristövaliokunta
YmV@eduskunta.fi

Asiantuntijalausuntopyyntönne 26.9.2022

Asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä 139/2022 vp

Eduskunnan ympäristövaliokunta on pyytänyt Turvallisuus- ja kemikaalivirastolta (Tukes) lausuntoa hallituksen esityksestä eduskunnalle rakentamislaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 139/2022 vp). Tukes toteaa lausuntonaan seuraavaa.

Yleistä

Hallituksen esitys eduskunnalle rakentamislaiksi ja siihen liittyviksi laeiksi (HE 139/2022 vp) on kattava ja siinä nykyaikaistetaan rakennuksiin ja rakentamiseen liittyviä toimintatapoja. Tukes nostaa lausunnossaan esille asioita, joita se esittää huomioitavaksi kun rakentamiseen liittyvää lainsäädäntöä edelleen kehitetään. Muutosesitykset koskevat erityisesti rakentamista tai rakentamisaikaista valvontaa.

Rakennustuotteiden markkinavalvonta (15 luku)

HE 139/2022 vp 15 luvussa säädetään rakennustuotteiden markkinavalvonnasta. Tukes toimisi jatkossakin kaikkien rakennustuotteiden markkinavalvojana. HE:ssa on kehitetty markkinavalvontaviranomaisen toimivaltuuksia koskevia pykäliä aiemmasta lausuntokierroksella olleesta ehdotuksesta ja myös tarkkarajaistettu. Tukes esittää, että rakennustuotteita koskevaa lainsäädäntöä jatkokehitettetäessä rakennustuotteiden markkinavalvonnasta säädettäisiin eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetulla lailla (1137/2016), jäljempänä kansallinen markkinavalvontalaki.

Perusteluina Tukes esittää, että kansallinen markkinavalvontalaki on laaja ja kattaa suurta osaa EU:n markkinavalvonta-asetuksen soveltamisalaan kuuluvista tuotteista sekä useista kansallisen lainsäädännön soveltamisalaan kuuluvista tuotteista. Esimerkiksi eräiden tuotteiden kuten pelastustoimen laitteiden ja juomaveden kanssa kosketuksissa olevien tuotteiden markkinavalvonnasta on keskusteltu säädettävän kansallisessa markkinavalvontalaissa. Osa näistä tuotteista kuuluu myös rakennustuoteasetuksen soveltamisalaan tai niistä on säädetty kansallisesti.

Tukes katsoo myös, että rakennustuotteiden markkinavalvonnan menettelyjen selkeyden ja yhdenmukaisten käytäntöjen sekä markkinavalvontaviranomaisten toimivaltaa koskevien velvoitteiden toteuttamisen kannalta olisi tärkeää, että myös rakennustuotteet kuuluisivat kokonaisuudessaan kansallisen markkinavalvontalain soveltamisalaan. Yhdenmukainen sääntely johdonmukaistaa kaikkien toimijoiden kuten yritysten ja viranomaisten toimintaa ja varmistaa tasapuolisia kilpailuolosuhteita.

Säädöksiin tehtävien muutoksien hallinta on helpompaa, jos markkinavalvonnasta säädetään yhdessä ja samassa laissa. Tällä hetkellä EU:ssa on meneillään uuden rakennustuoteasetuksen valmistelu, joka tulee edellyttämään päivitystarpeita kansalliseen lainsäädäntöön. Tukes esittää, että tässä yhteydessä huomioitaisiin edellä mainitut näkökulmat.

HE:n 154 §:n toinen momentti on epäjohdonmukainen. Epäselvää on, voisiko markkinavalvontaa kohdistaa tämän perusteella esim. tuotteisiin, joiden vaatimustenmukaisuudesta on säädetty kansallisesti. Pykälässä viitataan EU:n markkinavalvonta-asetuksen artikloihin, jotka koskevat yksinomaan tuotteita, joista on säädetty EU:n asetuksissa tai direktiiveissä.

Rakentaminen ja rakentamisen aikainen valvonta suuronnettomuusriskien hallinnan ja teknisen turvallisuuden näkökulmasta

Tukes ehdottaa seuraavia teknisiä tarkennuksia hallituksen esitykseen:

s. 12

Tukes katsoo, että suuronnettomuusriskien hallintaa koskeva SEVESO III-direktiivi tulisi mainita esityksen kohdassa 2.1.4 (EU-lainsäädäntö).

Direktiivin yhtenä tarkoituksena on, että suuronnettomuuksien vaara otetaan huomioon tuotantolaitoksia ja muita toimintoja sijoitettaessa ja laajennettaessa tai kaavoitettaessa ja rakennettaessa olemassa olevien tuotantolaitosten ja toimintojen läheisyyteen.

s. 127

1.2 §

Tukes ehdottaa, että pykälän 1 § perusteluiden 2. kappale muutetaan muotoon:

Täsmennyksenä todettaisiin, että lain soveltamisessa huomioitaisiin sähköturvallisuuslaissa (1135/2016) tarkoitettujen sähkötöiden ja käyttötöiden tekemistä koskevat vaatimukset ja vastuut sekä sähkölaitteiden ja -laitteistojen sähköturvallisuus.

Perustelut:

Onnettomuustutkintakeskus on suositellut, että Turvallisuus- ja kemikaalivirasto sekä ympäristöministeriö luovat yhdessä menettelyt, joilla sähkölaitteistoja ja -asennuksia sekä sähkö- ja käyttötöiden tekemistä koskevat vaatimukset huomioitaisiin osana rakennusvalvontaa. Tukes ja YM ovat sopineet suosituksen perusteella, että kuntien rakennusvalvontaa ohjataan huomiomaan nämä asiat osana rakennushankkeiden aloituskokousta, toteutusta ja loppukatselmusta. Tukesin näkemyksen mukaan muutosesitys tukisi paremmin tätä tavoitetta.

s. 129

2 §

Rakennuskohdetta täsmentäviin esimerkkeihin esitetään lisättäväksi *kelluvat varastoalukset, joiden toiminnan luonne tai käyttötarkoitus on rinnastettavissa pysyvään varastointiin tai teolliseen käyttöön.*

Perustelut:

- Esimerkiksi tällaisesta kohteesta on esimerkiksi LNG-terminaalilaiva, joka on sekä merikelpoinen alus että toiminnan luonteesta johtuvasta syystä myös pysyvä varasto. Toiminnan luonteesta johtuen kyse on kelluvaan terminaalisäiliöön rinnastettavasta pysyvästä varastoinnista.

s. 131

5 §
Rakentamisen ohjauksen lähtökohtia tulee täydentää siten, että *kemikaaleista aiheutuvat suuronnettomuusvaarat, niihin varautuminen (esim. rakennusten tiiveys, ilmanvaihto, sisälle / ulos suojautuminen) ja pelastustoimen toimintaedellytykset onnettomuustilanteissa otetaan huomioon rakentamisessa, tuotantolaitosten sijoittamisessa tai laajentamisessa sekä sijoitettaessa muita toimintoja tällaisten kohteiden läheisyyteen*.
s. 218
Kappale 2 rajaisi päävastuullisen toteuttajan toteutusvastuut siten, että ne eivät koskisi sähkötöitä. Tukes ehdottaa, että sähkö- ja hissiurakointi sekä niihin liittyvät vastuut otettaisiin huomioon ja että hallituksen esitystä muutettaisiin seuraavasti:
Sähkötyöt ja käyttötyöt huomioitaisiin tämän lain soveltamisessa ottaen huomioon sähköturvallisuuslaki. Näin ollen päävastuullisen toteuttajan toteutusvastuu koskisi selvillä oloa siitä, että sähkötöitä ja niitä koskevat vastuut määritellään sähköturvallisuuslain mukaisesti. …
Perustelut:
Ks. yllä kohdan 1.2 § perustelut.
S. 342
110 §.

Tukes pitää aloituskokousta koskevaa vaatimusta hyvänä. Tukes ehdottaa 110 § 2. kappaleen loppuun täsmennetään seuraavasti … *sekä tarpeen mukaan sähkösuunnittelusta ja sähköurakoinnista vastaavat tahot*.

Perustelut:
Ks. yllä kohdan 1.2 § perustelut

122 §.

Tukes pitää tärkeänä, että loppukatselmuksessa *todennetaan sähkö- ja hissitarkastukset tehdyksi ja että havainnot on hoidettu asianmukaisesti*.

Perustelut

Ks. yllä kohdan 1.2 perustel

Liityntä kuluttajapalveluiden turvallisuuteen

Rakennusten ja rakennelmien turvallisuudella on liittymäpinta kuluttajapalveluiden turvallisuuteen. Kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) mukaisena valvontaviranomaisena Tukes haluaa nostaa esille huolen siitä, että rakennuslupakynnyksen nouseminen saattaa lisätä kuluttajapalveluihin liittyviä mahdollisesti vaarallisia rakennelmia. Kun palveluihin liittyvät, rakentamisluvan piiriin kuulumattomat rakentamishankkeet eivät tulisi ainakaan rakentamisvaiheessa viranomaisten tietoon, huolena on, että turvallisuus voi heikentyä. Tukes on valvontatyössään havainnut, että rakennusvalvonnalle kuuluva tehtävä valvoa rakennusten ja rakennelmien

käytönaikaista turvallisuutta on käytännössä usein vähäistä. Tukes katsoo tarkoituksenmukaiseksi, että rakentamisen lupakynnyksen nostamisessa huomioidaan mahdollisesti korostuva rakennusvalvonnan jälkivalvonnan tarve.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti. Allekirjoittajan henkilöllisyyden ja allekirjoituksen ajankohdan voi varmistaa allekirjoitusta klikkaamalla ja asiakirjan aitous voidaan todentaa sähköisesti. Jos asiakirjaa muutetaan jälkikäteen, allekirjoitus ei ole enää kelvollinen. Sähköinen asiakirja on alkuperäiskappale, eikä allekirjoituksen oikeellisuutta voi varmistaa paperitulosteesta. Alkuperäisen sähköisen asiakirjan voi tarvittaessa pyytää Tukesin kirjaamosta.